

Uitleg en verkondiging voor zondag 7 maart 2021 in de Opgang *ds. Martijn van Leerdam*

Koffiedrinken

Normaal gesproken drinken we na afloop van de kerkdienst altijd een goede bak koffie met elkaar. Dat is een fijn gebruik in de kerk. Maar de laatste keer dat we koffie konden drinken na de dienst, was zondag 8 maart 2020 – morgen precies een jaar geleden.

Wat is dat toch een gemis.

Op zondagmiddag kun je sinds januari wél weer koffiedrinken met elkaar. Niet in de kerk, maar gezellig in de open lucht: op het Museumplein.

Ook vanmiddag komen daar weer gerust een paar honderd mensen bij elkaar om koffie te drinken – ze trotseren een demonstratieverbod, dat is uitgevaardigd nadat deze gezellige actie al meerdere keren in geweld is uitgemond.

In de kerk drinken we samen koffie omdat het fijn is om een praatje te maken met elkaar. De mensen die gaan koffiedrinken op het Museumplein willen graag de indruk wekken dat dat voor hen precies zo is.

Ondertussen is het natuurlijk een verkapte demonstratie, waarbij nepnieuws wordt verspreid, en bestuurders worden uitgemaakt voor rotte vis. Koffiedrinken als uiting van woede en frustratie. Dat hebben we nog niet zo vaak gezien.

Nou denk ik wel een beetje te begrijpen waar die woede vandaan komt. Want we leven in een moeilijke tijd. We betalen allemaal een hoge prijs voor de bestrijding van de epidemie.

Ik begrijp dus best dat er woede en frustratie is. Maar wat ik me wel elke week afvraag, als ik de beelden zie van het zogenaamde ‘koffie drinken’ op het Museumplein: is dat nou de beste manier om met die woede om te gaan?

Woede

In de geschiedenis van de kerk is woede vaak gezien als een emotie die sowieso verkeerd is. Woede moet je beheersen. Woede moet je in toom houden. Het is het beste als je helemaal nooit woede voelt.

Zo wordt Jezus vaak als een zachtaardig, vredelievend persoon afgebeeld, die geen vlieg kwaad zou doen.

Ik zal vandaag betogen dat het anders kan. Ook in bijbel en kerk is plaats voor woede. Sterker nog: woede, en boosheid, horen erbij.

Dat wil zeker niet zeggen dat ik u oproep om koffie te gaan drinken op het Museumplein. Blijkbaar maakt het verschil waar je voor kiest, ook als je woede voelt. Maar ik geloof wel dat woede nodig is, want woede is een motor voor verandering.

De man met de zweep

Dat wordt heel duidelijk als we kijken naar wat Jezus doet.

We lezen vandaag uit het evangelie van Johannes, en daarin gaat Jezus al vroeg naar Jeruzalem toe. We hebben nog maar net de bruiloft van Kana gehad, waarbij Jezus water in wijn verandert. Daar is hij nog de kampioen van de feestvreugde, die honderden liters van de beste wijn uitdeelt. (Dat is eigenlijk ook al een onalledaags beeld van Jezus, een beeld dat je niet zo vaak ziet: Jezus als feestbeest, die honderden liters wijn uitdeelt.)

Maar nu gaat Jezus naar Jeruzalem, en je vraagt je af of hij misschien nog een kater van Kana heeft, want het eerste wat hij doet is uitbarsten in een aanval van woede en geweld.

Het eerste wat Jezus doet in Jeruzalem, is naar de tempel gaan. Dat is tenslotte waarom Jeruzalem bekend geworden is: de magnifieke tempel van Salomo, de tempel voor de Heer; het centrum van het jodendom van die tijd.

Aangekomen op het tempelplein kijkt Jezus om zich heen. Handelaars ziet hij, overal – handelaars in offerdieren: vogels, schapen en runderen. Het moet een drukte vanjewelste zijn. En geldwisselaars, voor de vele pelgrims uit andere landen, die niet met hun eigen muntsoort kunnen betalen in Jeruzalem.

Het is hartstikke logisch, dat zulke activiteiten plaatsvinden op het tempelplein. Elke zichzelf serieus nemende pelgrim neemt immers een offerdier mee: een duif, als hij weinig geld heeft. Een rund, als hij geld als water bezit.

Een dier offeren: dat is in die tijd de wijze waarop de joden hun eerbied voor God laten zien. (Moslims doen dat trouwens nog steeds, rond het jaarlijkse offerfeest.)

Maar Jezus – hij ziet dat allemaal niet. Jezus verliest zijn redelijkheid, en het geduld waar hij zo beroemd om geworden is. Hij krijgt een rode waas voor zijn ogen. Hij kijkt om zich heen – pakt een paar touwen beet, en wikkelt die tot een zweep. Dan slaat hij erop los. Hij veegt de hele tempel leeg, en het hele plein, dat bij de tempel hoort.

Dan pas komt hij tot rust, en laat hij zich door de mensen om hem heen benaderen.

Jezus gaat tekeer in de tempel, omdat hij ziet dat het geen godshuis meer is. Het is een handelshuis, een plek waar alleen nog maar winst wordt gemaakt – een plek waar mensen zich niet meer bewust zijn van het overstijgende, van de aanwezigheid van God. Waar de koopman het gewonnen heeft van de dominee, zogezegd.

Jezus laat zien wat heilige woede is. Heilige woede. Die kan soms heel hard nodig zijn, om te laten zien dat er iets mis is, en dat er nodig iets veranderen moet.

Martin Luther King

We kennen allemaal de naam van Martin Luther King. Er zijn niet veel mensen in onze tijd die qua status in de buurt kunnen komen van Jezus. Maar Martin Luther King is één van

hen, één van de iconen van de vorige eeuw, samen met Mahatma Gandhi en Nelson Mandela, die volgens veel mensen iets van Jezus lieten zien in onze tijd.

Het volgende verhaal gaat over de jeugd van Martin Luther King.

In zijn jeugd was Martin Luther King al een begaafde jongeman. Op een dag won hij een grote debatteerwedstrijd voor scholieren, die zo'n 150 kilometer plaatsvond vanaf zijn woonplaats. Bij die wedstrijd werd hij door zijn leerkracht begeleid, en samen reisden zij na afloop van de wedstrijd terug met de bus.

Niet lang na ze op de bus waren gestapt, die er een paar uur over zou doen om terug te komen in Atlanta, stapten er een paar witte passagiers in. De buschauffeur gaf de jonge Martin en zijn leraar de opdracht om op te staan voor hen. Want zitplaatsen waren in de eerste plaats gereserveerd voor witte mensen, niet voor mensen met een donkere huid. Zo was het nu eenmaal in Amerika, in de jaren '40 van de vorige eeuw.

Tientallen jaren later wist Martin Luther King zich dit verhaal nog precies te herinneren. Hij omschreef deze avond als het meest kwade moment in zijn hele leven. Bozer was hij nooit geweest.

'Als je woede naar binnen richt, en je vindt geen uitingvorm, kan het je vernietigen. Daarom zei onze vader vroeger: haat is een te grote last om te dragen. Hij wist dat haat al het andere zou afbreken.'

Die woorden van zijn vader heeft Martin Luther King in zijn oren geknoopt. Hij was verschrikkelijk boos, maar hij richtte zijn woede niet naar binnen, op zichzelf. Hij richtte het ook niet op mensen die hij vervolgens begon te onmenselijken. Hij liet zijn woede niet omslaan in haat.

Wel leidde zijn diepgevoelde woede tot geweldloos verzet.

Zonder zijn diepgevoelde woede had Martin Luther King ongetwijfeld niet zoveel bereikt. Zonder woede had hij lang niet zoveel doorzettingsvermogen gehad. Zonder woede was hij niet het icoon geworden dat hij is.

En nu wij

Ik ben zelf ook geen vreemde van woede en boosheid. Soms kan ik behoorlijk boos zijn over de manier waarop de dingen gaan. Over grote dingen en over kleine dingen. Soms ook hier, in de kerk.

Sommige patstellingen zijn er al zo lang. Sommige veranderingen zijn zo hard nodig – en er is ook best wat mogelijk – als we maar anders leren denken, anders leren zien.

Waarom lopen we zo vaak tegen dezelfde barrières aan? In onze relaties, in onze families, in ons werk, en zelfs in de kerk?

Ik word nog veel bozer als ik het onrecht in de wereld zie. Als ik kijk naar de ongedocumenteerden, die in de rij staan bij de Pauluskerk. Zij zijn afhankelijk van speciale voedselhulp, buiten de gebaande paden om, omdat ze geen recht hebben op een uitkering; geen recht hebben op de voedselbank; geen recht hebben om hier überhaupt te zijn!

Natuurlijk zijn zulke problemen altijd meerzijdig en complex. Ik snap heel goed dat er regels zijn, en dat je die niet zomaar overboord kunt gooien.

Maar als het resultaat van die regels is dat er vandaag de dag duizenden mensen honger lijden in Amsterdam, dat kan toch gewoon niet? Hoe kunnen we dat zomaar, al die jaren laten bestaan?

Het is maar één van de vele voorbeelden die woede bij mij uitlokken. En u, u heeft vast en zeker ook uw eigen momenten, waarop u uit uw vel springen kan.

Dit is de kunst: dat je boos wordt, niet over de kleinste details of over dingen die je niet kunt veranderen, maar over de dingen die er werkelijk toe doen.

Woede kan ertoe leiden dat je je hoofd verliest, dat je niet meer helder kunt nadenken. Dat is niet goed. Maar sommige woede is terecht. Die woede moeten we ons niet laten afpakken.

Ik zou willen dat we wat ons wat vaker kwaad zouden maken met elkaar. Om samen op te komen tegen geweld, tegen uitbuiting; tegen misbruik van handel en geld om anderen uit te knijpen en er zelf beter van te worden; tegen het etiketteren van andere mensen; tegen alles wat mensen er onder houdt.

Ik zou willen dat we ons eens wat vaker kwaad zouden maken met elkaar. Om ons samen in te spannen voor iets nieuws, iets constructiefs, iets dat tegenwicht geeft.

Zo kunnen we het verhaal van Jezus zien. Niet als een aanmoediging om precies te doen wat hij doet, maar als bron van inspiratie om het goede te doen. En als aanmoediging om onze woede te gebruiken, ten bate van heilzame verandering.